

2.2

Brucel·losi

OBJECTE

L'objectiu d'aquest protocol és establir uns criteris comuns per tal de:

- Realitzar la vigilància mèdica dels treballadors exposats o en contacte amb animals infectats per brucel·la.
- Prevenir l'aparició de problemes de salut relacionats amb el treball en llocs de risc d'aquesta exposició.

DEFINICIONS I ABREVIATURES

Vegeu la *Guia 2.1 Agents biològics*.

ÀMBIT D'APLICACIÓ

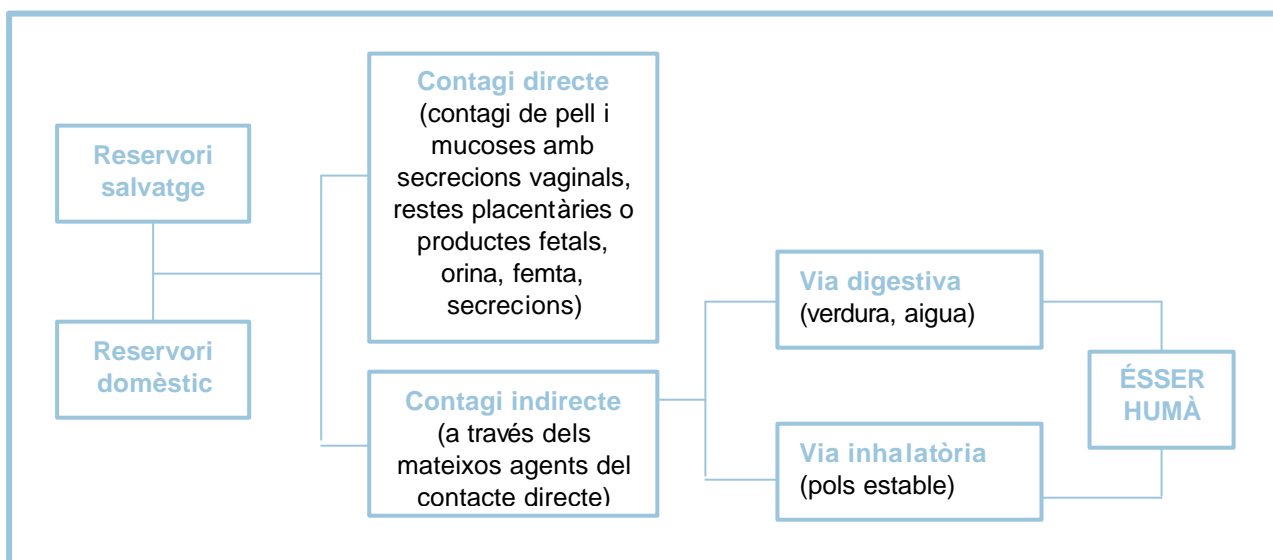
Serà d'aplicació a qualsevol treballador en el qual l'avaluació de riscos del seu lloc de treball indiqui que pot tenir contacte amb animals i/o productes infectats per brucel·la.

Localització del risc

El risc es localitza en els treballadors dels laboratoris de microbiologia i els treballadors d'escorxadors i veterinaris en contacte amb animals potencialment infectats, i sobretot en les practiques obstètriques als animals en l'atenció als avortaments, en els casos de pastors i ramaders.

Vies d'exposició

Es tracta d'una antropozoonosi en què no existeix la transmissió persona-persona. Des del punt de vista professional interessen les vies de contagi següents:

Via cutaneomucosa

La brucel·la travessa la barrera cutaneomucosa fins i tot quan aquesta es troba intacta. La manipulació de productes fetals o el contacte amb pols contaminada poden produir contagi en l'ésser humà.

Inoculació accidental

Es pot produir en professionals sanitaris, veterinaris, treballadors de laboratori, etc.

Via respiratòria

El contagi per aquesta via es produeix per inhalació d'aerosols formats en operacions de neteja d'estables, i tot tipus d'operacions que mobilitzin pols infectada. El personal de laboratori en contacte amb brucel·la també és susceptible de contagiar-se per aquesta via.

INTERVENCIONS. Exploració clínica

- Anamnesi específica per a l'exposició a sang i secrecions d'animals potencialment infectats amb brucel·la, centrant-se en la investigació de la simptomatologia sobre els sistemes i aparells que apareixen en l'apartat d'efectes sobre la salut (vegeu Annex 1).
- Exploració física específica: especial atenció als òrgans o sistemes possiblement afectats per l'exposició a sang i secrecions d'animals potencialment infectats amb brucel·la.

INTERVENCIONS. Estudis complementaris

Recomanacions per a la valoració inicial dels pacients amb sospita de brucel·losi:

- Hemocultius. Caldrà mantenir-los almenys 30 dies.
- Proves serològiques: la prova del rosa de Bengala es ràpida i sensible; la seroaglutinació amb tub (Wright) segueix sent la prova serològica de referència; la prova de Coombs antibrucel·la i els tests ELISA específics per a IgM, IgG i IgA poden ser útils en determinades situacions (brucel·losi crònica).
- Hemograma i VSG: pot detectar citopènies. L'increment de la VSG ha de fer sospitar malaltia focal.
- Bioquímica: ha d'incloure proves de funció renal i hepàtica.
- RMN o TAC: si se sospita espondilitis, sacroilítis, artritis de maluc o neurobrucel·losi.

PERIODICITAT DE LES INTERVENCIONS

S'aconsella dur a terme exàmens de salut:

- A l'ingrés o en exposar-se al risc
- Periòdicament cada 3 anys
- En cas d'exposició accidental

EXPOSICIÓ ACCIDENTAL

Després de la inoculació accidental, inclosa la produïda amb les vacunes (contenen microorganismes vius), cal iniciar immediatament el tractament amb antibiòtics (doxiciclina més rifampicina) per espai de 3 a 6 setmanes. Cal demanar una prova serològica després de l'exposició i repetir-la a les dues setmanes.

RECOMANACIONS PREVENTIVES

- **Recomanacions col·lectives:** Educació sanitària de tots els professionals exposats, informant-los sobre l'epidemiologia i les mesures preventives prèvies a la incorporació al lloc de treball.
- **Recomanacions individuals:**
 - Els treballadors exposats han de portar roba adequada, que inclouria bata tancada frontalment, mascareta i guants sempre que s'entri en contacte amb animals o materials presumiblement contaminats.
 - Cal rentar-se acuradament les mans abans i després de la manipulació de productes animals.
 - En el nostre medi no està indicada la vacuna als grups de risc, ja que té una administració complexa i existeixen efectes secundaris importants. Es disposa de mitjans de diagnòstic i tractament i es poden realitzar mesures de sanejament ramader.

ANNEX 1. ANAMNESI ESPECÍFICA PER A L'EXPOSICIÓ A BRUCEL·LA

Nom i cognoms:

Núm. història:

Edat:

Sexe: Home
 Dona

Lloc de treball:

Activitat que realitza:

Exposició a productes de risc (anys):

Tipus de producte de risc:

Data												
	SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	NO
Síntomes generals												
Febre												
Astènia												
Sudoració												
Cefalea												
Artromiàlgies												
Síntomes específics												
Dolor articular												
Confusió												
Somnolència												
Letargia												
Nàusees												
Vòmits												
Dolor abdominal												
Arítmia												
Dispnea												
Dermatitis braços/mans												

Proves complementàries	N	↑	N	↑	N	↑	N	↑	N	↑	N	↑
	(-)	(+)	(-)	(+)	(-)	(+)	(-)	(+)	(-)	(+)	(-)	(+)
VSG												
Rosa de Bengala*												
Hemocultiu												

* En absència d'episodis previs, i amb història recent compatible, els títols d'1/160 tenen valor diagnòstic.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES I LEGALS

Comitè d'experts. *Protocol per a la prevenció i control de la brucel·losi*. Barcelona: Departament de Sanitat i Seguretat Social. Generalitat de Catalunya, 1994.

Montilla A, Zamorano ML. *Brucelosis: normas preventivas*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Seguridad Social. Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo. Notas Técnicas de Prevención. Vol. 3. Serie 6; 224.

CDC. Human exposure to *Brucella abortus* Strain RB51-Kansas, 1997. *MMWR* 1998; 47 (No.RR-9): 172-5.

Directiva 2000/54/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de setembre de 2000, sobre la protecció dels treballadors contra riscos relacionats amb l'exposició a agents biològics durant el treball. DOCE núm. L 262 de 17-10-2000.

Ariza J. Diagnóstico de la brucelosis en la actualidad. *Med Clin* 1992; 98: 20-2.

Reial decret 664/1997, de 12 de maig, sobre la protecció dels treballadors contra els riscos relacionats amb l'exposició a agents biològics durant el treball. BOE núm. 124 de 24-05-1997.

CDC. *Brucellosis: General information*. National Center for Infectious Diseases. Division of Bacterial and Mycotic Diseases.
<http://www.cdc.gov/ncidod/dbmd/diseaseinfo/brucellosis_g.htm>.

Talamante S, Gonzalez JI, Cortina P, Cortes C, Giménez F. Principales mecanismos de transmisión de la brucelosis en la provincia de Valencia. *Medicina Preventiva* 1997; 3: 12-8.

Luna Sánchez A, Rodríguez de Cepeda A, Suarez Morano T. Análisis de un brote epidémico en trabajadores de un matadero. *Rev Esp Salud Pública* 1998; 72: 137-46.

AUTORS

Dra. Esther Barbé Illa
Dra. Núria Betriu Cabeceran
Dra. Magda Campins Martí
Dra. Irma Casas Garcia
Dra. Àngels Company Escales
Dra. Maria G. Esteve Pardo
Dr. Alfonso Garcia Carbajo
Dra. Ramona Garcia Macià

Dra. Laura Gavalrà Mestre
Dra. Carme Micheo Salas
Dra. Montserrat Olona Cabases
Dr. Joaquim Oromi Durich
Dr. Josep M. Piera Aliaga
Dr. Josep Rebull Fatsini
Dr. Josep M. Sánchez
Dr. Josep Vaqué Rafart

Coordinadora: Ramona Garcia Macià

Aquesta guia ha estat revisada i avalada per:

Grup de treball en aspectes sanitaris de la salut laboral
Associació Catalana de Medicina del Treball
Associació d'Estudis de Prevenció i Salut Laboral
Societat Catalana de Malalties Infeccioses i Microbiologia Clínica
Societat Catalana de Medicina Familiar i Comunitària
Societat Catalana de Seguretat i Medicina del Treball
Societat de Salut Pública de Catalunya i Balears